

Герзанич В. М.

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

Розман І. В.

студентка кафедри економічної теорії
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

АНАЛІЗ МОДЕЛІ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

На формування сучасного ринку праці великий вплив здійснюють існуючі тренди в світовому й національному соціально-економічному та демографічному розвитку. Серед них виділяють зниження чисельності населення та підвищення його старіння, зниження долі молоді та частки населення у працездатному віці й потенційної робочої сили (дітей та підлітків) в чисельності населення, зростання навантаження працюючого населення, активізація відтоку робочої сили за кордон, збільшення працюючих пенсіонерів у складі зайнятого населення за секторами економіки, дисбаланс між підготовкою фахівців у закладах вищої освіти і потребами економіки та роботодавців в них, масове впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та віртуалізація процесу праці [1].

Крім того, слід зазначити, що формування нового ринку праці в сучасних умовах відбувається під впливом пандемії «COVID-19» та війни, що зумовлює аналітиків проводити дослідження й прогнозувати попит і пропозицію робочої сили з урахуванням цих факторів [1].

Розглянемо ситуацію на ринку праці України в період пандемії та проведемо її порівняння з попередніми періодами. На рис. 1 наведено рівень офіційного безробіття населення за місяцями 2019 – 2021 рр. за даними Державної служби зайнятості України [1].

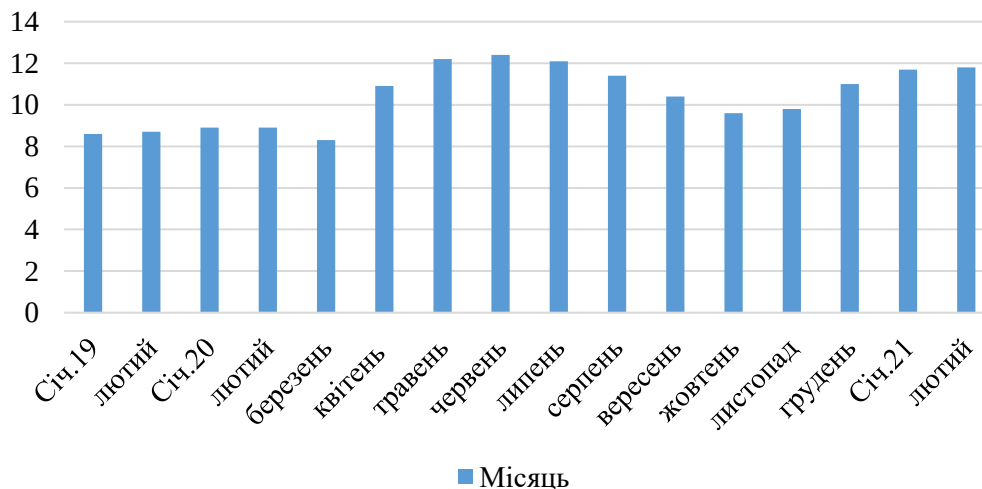

Рис. 1. Рівень безробіття (у % до чисельності населення) [1]

На рис. 1 наведено інформацію щодо офіційно зареєстрованих безробітних в Україні по відношенню до чисельності населення. Враховуючи, що тільки 22 % безробітних звертаються за послугами до Державної служби зайнятості, тобто статус безробітного має лише кожний п'ятий безробітний українець, реальний рівень безробіття може бути значно більшим. Проте навіть за даними офіційного безробіття, бачимо, що безробіття в Україні за січень-лютий 2019 – 2020 рр. знаходилось майже на однаковому рівні. На початку пандемії (березень 2020 р.) аналітики Держстату та Держзайнятості робили прогноз, що в 2020 році кількість вакансій, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, складе 1246 тис. осіб, що буде на 8 % більше, ніж в 2019 році, а рівень зареєстрованого безробіття буде на рівні 14,7 %. Як видно з рис. 1, дійсно в квітні 2020 року, із введенням жорсткого карантину, відбулося різке підвищення рівня безробіття, яке тривало до закінчення першої хвилі пандемії – серпня – вересня 2020 р. Потім в грудні 2020 року знову почав зростати

рівень безробіття, він становив 11 %, що дорівнювало рівню безробіття у квітні. Ситуація з початку 2021 року не стабілізувалася, рівень безробіття зростає [1].

З початку війни Держстат не оприлюднює дані про зайнятість. Однак незалежні оцінки невтішні – йдеться про мільйони громадян [2].

За останніми даними, які Держстат опублікував за підсумками 2021 року, рівень безробіття в Україні становив 10,3 %. Однак тепер відомство повідомляє, що органи державної статистики не мають можливості проводити дослідження ринку праці, через що інформацію за I квартал 2022 року не буде оприлюднено [2].

У статті Фокусу «Розбір завалів. Що пропонують безробітним на час воєнного стану» своїми оцінками ділиться Ганна Вахітова, професорка Київської школи економіки, відповідно до яких рівень безробіття в Україні під час війни зріс приблизно з 10 % до 27 – 30 %, а рівень зайнятості впав – із 56 % до 40 % [2].

Отже, на нашу думку, українська модель ринку праці містить в собі елементи як традиційної, так і ліберальної моделей. Тобто можна сказати, що наш ринок праці знаходиться у перехідному періоді. З одного боку зберігаються елементи відносин, що притаманні командно-адміністративній економіці, тобто низька мобільність кадрів, бронювання робочих місць і так далі, а з іншого з'являються елементи ринкових відносин з властивою для них системою найму робочої сили, специфікою умов і оплати праці. Ми вважаємо, що сучасному ринку праці в Україні притаманні такі ознаки, як: перевищення пропозиції робочої сили над попитом; невідповідність ціни робочої сили з її реальною вартістю; зростання чисельності незайнятого населення; низька професійна і територіальна мобільність робочої сили; еміграція висококваліфікованої робочої сили.

Список літератури

1. Аксьонова І. В. Структурно-динамічний аналіз ринку праці України: виклики сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25.

2. Мільйони безробітних: скільки людей в Україні втратили роботу під час війни. URL: <https://focus.ua/uk/economics/521630-millions-bezrobotnyh-skolko-lyudey-v-ukraine-poteryali-rabotu-vo-vremya-voyny> (дата звернення 04.10.2022).